

Små barn med ADHD -kliniske erfaringer med De Utrolige Årenes (DUÅ) behandlingsprogram

Psykologspesialist Siri Gammelsæter
Psykologspesialist Kari Walmsness
BUP klinikk Trondheim

Oversikt over forelesningen:

- Behandlingsveiledere/guidelines og forskning
- Komponenter i foreldreprogrammet som er særlig egnet for barn med ADHD
- Komponenter i barneprogrammet som er særlig egnet for barn med ADHD –
- Videoklipp fra barnegruppe

BUP klinikk/Webster Stratton spesialteam

- Barn med eksternaliserende vansker i alderen 3- 12 år
- Alvorlige og sammensatte vansker med høy grad av funksjonsnedsettelse
- Ca 50-60 % av barna som henvises har ADHD i tillegg til atferdsvansker
- Språkvansker –utviklingsforsinkelser
- Andre vansker, eks tics

Bup klinikk i Trondheim/Webster Stratton spesialteam:

Aktivitet høst 2011

- 3 foreldregrupper (3-6 år, 6-8 år, 9-12 år)
- 2 barnegrupper (3-6 år, 6-8 år)
- Kurssekvens for pedagogisk personale i barnehager (3 d) for henviste barn
- DUÅ kurs for lærere (6 d) for henviste barn
- Veiledning ifht enkeltbarn
- Deltar i kartlegging/utredning og oppfølgingsarbeid

Diagnoser

ADHD-kjernesymptomer:

- Oppmerksomhet (inattention)
- Hyperaktivitet
- Impulsivitet
- Symptomene må oppfylle kriteriene i DSM-IV/ICD-10
- Grad av impairment/funksjonsnedsettelse må minst være moderat og
- Forekomme i multiple settinger: sosialt – hjem – barnehage/skole

Diagnoser

- ODD (opposisjonell atferdsforstyrrelse) kjennetegnes av et mønster av negativistisk, trassig/ulydig atferd og et høyt aggresjonsnivå hos barna. Sosiale vansker er vanlig.
- CD (conduct disorder) er en alvorligere form som gjerne opptrer når barnet er eldre - der andres grunnleggende rettigheter, sentrale normer og regler krenkes, eks ved utøvelse av vold

Guidelines for handling av ADHD

- NICE (The National Institute for Health and Clinical Excellence/UK) 2009, March. Attention deficit hyperactivity disorder: Diagnosis and management of ADHD in children, young people and adults. NICE Clinical guideline 72

NICE/guidelines

- Grad av alvorlighet (symptomer) og funksjonsnedsettelse
- Skiller mellom moderat og alvorlig form for ADHD
- For førskolebarn
- Førstevalg i behandling: foreldreveiledningsprogrammer
- Atferdsintervensjoner i barnehage
- Medikamentell behandling er ikke anbefalt
- Vurdere effekt av behandling og monitorere videre utvikling

NICE/guidelines

Skolebarn med moderat ADHD:

- Medikamentell behandling er ikke førstevalg
- Foreldreveiledningsprogrammer gruppe
- Tiltak skole og CBT/ sosial ferdighetstrening for barnet
- Medikamentell behandling dersom lite effekt av tiltak og ved fortsatt funksjonsnedsettelse

NICE/guidelines

Skolebarn med alvorlig form for ADHD og alvorlig funksjonsnedsettelse:

- Medikamentell behandling som førstevalg
- I tillegg alltid tilby foreldreveiledning/evnt CBT sosial ferdighetstrening barnet
- Langsiktig behandlingsplan
- Obs på komorbide problemer etter hvert som barnet blir eldre –angst –depresjon - lærevansker

NICE, guidelines:

- Gruppebaserte foreldreveiledningsprogrammer som er utviklet for behandling av barn med atferdsvansker skal også være tilgjengelig for foreldre til barn med ADHD uavhengig av om barnet har atferdsvansker eller ikke
- Forskjell ifht norsk veileder

Forskning

- Få –men noen studier viser at foreldreveiledningsprogrammer har effekt også for små barn med ADHD
- Jones, Daley, Hutchings et al.2007,2008
IY effekt ifht førskolebarn med tidlige symptomer på oppmerksomhetsvansker –hyperaktivitet/impulsivitet –holdt seg ved follow-up 18 mnd senere

Forskning

- Bor, Sanders, Markie-Dadds 2002
- Evaluering av Triple-P (RCT-studie) for 87 førskolebarn med hyperaktivitet/ oppmerksomhets- og atferdsvansker
- Resultatene viste positive behandlingseffekter som holdt seg 1 år senere

Forskning:

- Combining Parent and Child Training for Young Children with ADHD
C.Webster-Stratton, M.J Reid,
T.Beauchaine (Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology 40(2) 191-203,2011)

Forskning

- 99 barn 4-6 år alle med diagnose ADHD og halvparten både ADHD og ODD
- IY: foreldreveiledningsgruppe og Dinosauerskolen (sosial ferdighetstrening)
- Resultater: effekt på barnas ADHD-symptomer, eksternaliserende atferd og sosiale kompetanse (foreldrerapport og uavhengige observatører)
- Effekt på mødres oppdragerstil; mer ros og oppmuntring, mindre kritiske

ADHD.....ODD

- ADHD utgjør en risiko for å utvikle ODD og senere CD
- Forebyggende effekt å gi DUÅ til små barn med ADHD, før store atferdsproblemer har oppstått?

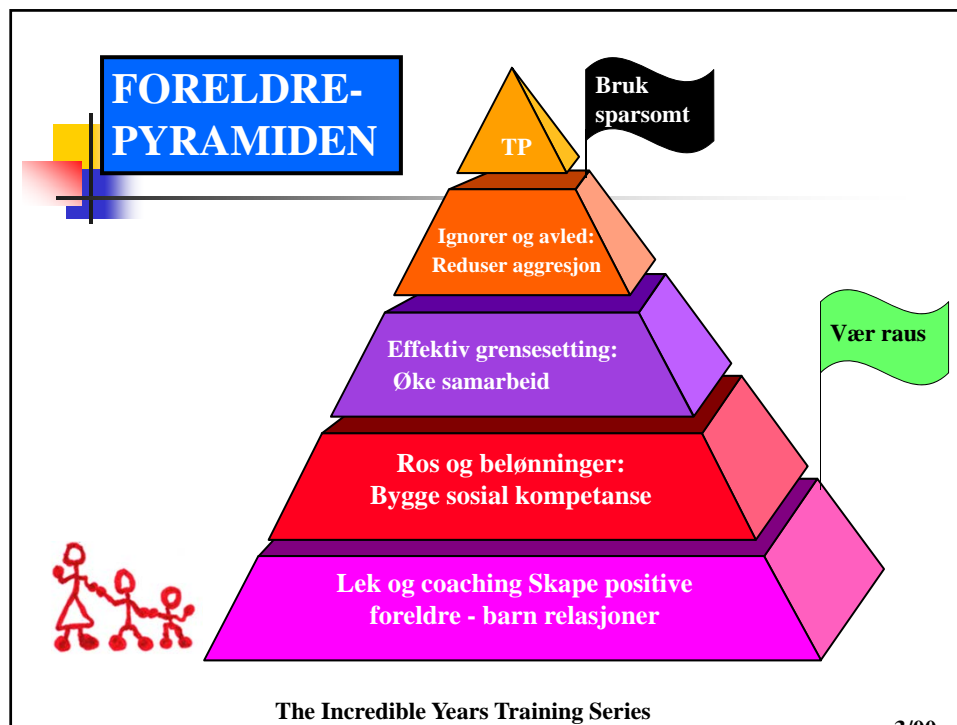
Aktuelle artikler:

- Practitioner review: Non-pharmacological treatments for ADHD: A lifespan approach
Susan Young & J.Myanthi Amarashinge
Journal of Child Psychology and Psychiatry,51:2(2010),pp 116-133

Aktuelle artikler:

- C.Webster-Stratton & M.J.Reid:
Adapting the Incredible Years child dinosaur social, emotional, and problem-solving intervention to adress comorbid diagnosis
Journal of Childrens Services, vol 3,
November 2008

Lek og coaching

- Foreldre som leker med sine barn- positive følelser og sterke bånd mellom foreldre og barn.
- Coaching/beskrivende kommentarer: gi barn positiv oppmerksomhet og utviklingstøtte gjennom å beskrive handlinger, sosiale ferdigheter og emosjoner
- Coaching kan brukes i alle situasjoner, foreldrene begynner ofte å trene i lekesituasjoner.

Utholdenhetscoaching

- Foreldre hjelper barna å fortsette, ikke gi opp, ved vanskelige oppgaver.
- Fortsette med en oppgave på tross av frustrasjon.
- Coaching av utholdenhet hjelper barna å kjenne igjen følelsen av å være konsentrert, fokusert, rolig, tålmodig.

Utholdenhetscoaching

- Du konsentrerer deg
- Du gir ikke opp
- Du prøver igjen
- Du er nøyaktig
- Du er rolig
- Du arbeider hardt

Emosjonell coaching

- Beskrive barnas følelser.
- Bygge emosjonelt ordforråd.
- Emosjonelt ordforråd gir mulighet for å uttrykke følelser, og regulere følelser.
- Emosjonelt ordforråd som forutsetning for å bli kjent med egne og andres følelser.

Emosjonell coaching

- Glad, trygg, overrasket, nysgjerrig, stolt, fornøyd, rolig
- Frustrert, sint, irritert, trist, anspent
- Foreldre tilpasser coachingen til barnets behov.

Sosial coaching

- Sosiale ferdigheter beskrives
- Den voksne modellerer sosiale ferdigheter og beskriver dem
- Den voksne beskriver sosiale ferdigheter som barnet spontant viser

Sosial coaching

- Du hjelper broren din
- Du deler lekene dine
- Dere samarbeider
- Du ventet på tur